เรื่อง เพลงฉ่อยตำบลลานดอกไม้

The Office Of Academic Resource Information

รายละเอียด

บ้านร้านดอกไม้ ในอดีตกลายมาเป็นบ้านลานดอกไม้ในปัจจุบัน ริมฝั่งน้ำปิงเหนือเมืองกำแพงเพชรไปเล็กน้อย มีชุมชนโบราณที่สำคัญแห่งหนึ่งคือ ชุมชนโบราณบ้านลานดอกไม้ ในชุมชนแห่งนี้ เป็นชุมชนดั้งเดิมประชาชนอาศัยอยู่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน ดังนั้นศิลปวัฒนธรรมจึงฝังรากลึก ในบ้านลานดอกไม้ เพลงพื้นบ้านที่เล่นกันมากว่าร้อยปี จึงอยู่ในสายเลือดของชาวบ้าน การตามหาเพลงพื้นบ้าน โดยการไปพบแม่เปรื่อง ผิวพรรณ วัย 70 ปี ลูกศิษย์เอกของแม่ต่อ นุ่มน่วม แม่เพลงในอดีต ที่เสียชีวิตไปแล้ว

เมื่อเล่าให้ฟังถึงความต้องการฟื้นฟู เพลงพื้นบ้านลานดอกไม้ จึงได้รับความร่วมมือ จากแม่เปรื่อง ผิวพรรณ ที่รวบรวม พ่อเพลงแม่เพลง ที่เคยเล่นด้วยกันเมื่อกว่า 50 ปี ที่ผ่านมา มาซ้อมร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง เพลงที่ศิลปินพื้นบ้านลานดอกไม้ นำเสนอคือ เพลงฉ่อย หรือเพลงฉ่า อันเป็นเพลงปฏิพากย์ คือกลอนที่ใช้แก้กัน โต้คารมกัน เกี้ยวพาราสีกัน

เพลงฉ่อย มีลักษณะกลอนบังคับ วรรคละ 6-9 คำ การโต้ตอบใช้ปฏิภาณไหวพริบเป็นสำคัญ บทหนึ่งจะยาว

เท่าใดก็ได้ เมื่อจบลูกคู่จะร้องรับพร้อมกันว่า ชาชัดชา ฉาดชา หน่อยแม่ เพลงฉ่อยบางทีเรียกกันว่า เพลงวง เพราะเวลาเล่นต้องยืนล้อมวงเล่น พ่อเพลงที่ยืนถัดมาเรียก คอสอง คอสาม ตามลำดับ เวลาเล่นขยับเท้าเดินช้าๆ หมุนไปรอบๆ และเมื่อเวลาเริ่มต้นใหม่ ก็จะมีการขึ้นต้น โองโรงไง ละโอ๋ โง่งโง่ย และลูกคู่จะปรบมือ ให้จังหวะ

การแสดงเพลงฉ่อยที่บ้านลานดอกไม้ เริ่มต้นด้วยบทไหว้ครู มีพิณพาทย์ และกลองรับและส่งจังหวะ เป็นแบบฉบับของการเล่นเพลงฉ่อย จากบทไหว้ครูที่ว่า สิบนิ้วประนม ขึ้นเหนือเศียร ทั้งดอกไม้ธูปเทียนบูชาครูเอย ประนมเนียนยกหัตถ์นมัสการ สิบนิ้วประนม ขึ้นเกษา ฉันจะไหว้ครู เพชร ฉลูกัน ทั้งครูบรรยาย เชิญแม่พิม แม่คนรู้ ให้มานั่งเป็นครูลูกไว้ เชิญแม่พิมมาขี่คอ ต่อปัญญาแล้วลูกจะว่าเพลงไป ขอให้จับมือว่า จับบ่าสอน ขอให้แนะนำเป็นกลอนเพลงไป ลูกจะว่าอะไร ขออย่าให้ติด ขอให้ลูกว่าเหมือนกับตาไม้ (เพลงส่งหน้าพาทย์.....)

คำสำคัญ : เพลงฉ่อย

ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร. (2554). เพลงฉ่อยบ้านลานดอกไม้. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

https://www.m-culture.go.th/kamphaengphet/ewt_news.php?nid=907&filename=index

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-01-09

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1268&code_db=610004&code_type=01

The Office Of Academic Resource Information And Technology